

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 35/1998 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 oktober 1998 en proposition med förslag till lag om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (RP 178/1998 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande i ärendet till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Tuomo Knuuti, handels- och industriministeriet
- lagstiftningsrådet Sami Manninen, justitieministeriet
- professor Olli Mäenpää
- juris doktor, docenten Liisa Nieminen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt sedan den har antagits och blivit stadfäst.

I motiveringen till lagstiftningsordningen påpekas att det innebär ett ingrepp i näringsfriheten när en näringsverksamhet blir beroende av till-

stånd. Näringsfriheten togs in i regeringsformen som en ny grundläggande frihet 1995. Enligt propositionen kan lagen stiftas i vanlig lagstiftningsordning men regeringen anser det dock önskvärt att utlåtande begärs av grundlagsutskottet om förslaget.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

I 15 § 1 mom. regeringsformen föreskrivs att var och en har rätt enligt lag att skaffa sin utkomst genom näring som han fritt valt. Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis utgått från motiveringen till revideringen av de grundläggande

fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd, s. 71/II) och ansett att huvudregeln enligt 15 § 1 mom. regeringsformen är näringsfrihet och att det i undantagsfall får krävas tillstånd men detta skall då alltid regleras genom lag (GrUU 15/1996 rd, GrUU 40/1996 rd och GrUU 47/1996 rd samt

GrUU 35/1997 rd). Lagfästa inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter måste vara exakta och noga avgränsade och deras substans, såsom omfattning och förutsättningar, skall framgå av lagen. Vad gäller själva innehållet i regleringen har utskottet ansett det viktigt med tanke på 15 § 1 mom. regeringsformen att bestämmelserna om tillståndskriterier och tillståndets varaktighet ger tillräckligt tydlig information om vilka åtgärder myndigheterna kommer att vidta. I detta sammanhang är det också viktigt i hur hög grad myndigheternas befogenheter bestäms enligt så kallad bunden prövning eller ändamålsenlighetsprövning.

Bestämmelserna gällande koncessionsvillkoren (2—5 §) och grunderna för återkallande av koncession (12 §) är tillräckligt exakta och noga avgränsade för att en begränsning i de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tillåtas. Den föreslagna koncessionsregleringen bygger dessutom på att koncessionsmyndigheterna har en bunden prövningsrätt. Sett från detta generella perspektiv finns det ingenting som författningensmässigt talar mot förslaget.

I förarbetena till revideringen av de grundläggande fri- och rättigheterna (ovan nämnda RP 309/1993 rd s. 67/II och 68/I) uttalades åsikten att det för vissa näringars vidkommande kan vara motiverat att förutsätta tillstånd särskilt för att skydda hälsan och säkerheten. Grundlagsutskottet ansåg i ett senare sammanhang (GrUU 35/

1997 rd) att viktiga och starka samhällseliga intressen talade för tillståndsplikt för vapenbranschen och att inskränkningarna till följd av tillståndsplikten kunde anses nödvändiga med tanke på dessa intressen (se även GrUU 40/1996 rd om tillförlitlig registerföring). I den föreliggande propositionen har kravet på tillståndsplikt för indrivningsverksamhet motiverats med att man velat säkerställa att de som bedriver verksamheten är tillförlitliga, kompetenta och solventa. Utskottet instämmer i detta och anser att det bakom tillståndsplikten i detta fall ligger ett sådant godtagbart ändamål som enligt de allmänna lärorna om inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter förutsätts för att sådan skall kunna tillåtas.

Vad beträffar kravet på proportionalitet i fråga om begränsningar i grundläggande fri- och rättigheter räcker det enligt utskottet med att den föreslagna regleringen innehållsmässigt motsvarar den sedvanliga tillstandsregleringen i dylika sammanhang och framför allt att tillståndsmyndighetens prövningsrätt är bunden genom lag.

Utlåtande

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslaget kan behandlas i den ordning 66 § riksdagsordningen föreskriver.

Helsingfors den 11 november 1998

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Ville Itälä /saml
vordf. Johannes Koskinen /sd
medl. Tuija Brax /gröna
Marjut Kaarilahti /saml
Juha Korkeaola /cent
Jorma Kukkonen /sd
Osma Kurola /saml

Johannes Leppänen /cent
Jukka Mikkola /sd
Veijo Puhjo /vgr
Maija-Liisa Veteläinen /cent
suppl. Jouko Jääskeläinen /fkf
Vuokko Rehn /cent.